

INFORMĀCIJA

Par saimnieciskās darbības ierobežojumiem maģistrālo gāzesvadu un to objektu aizsargjoslās

1. Akciju sabiedrības "Latvijas Gāze" ekspluatācijas iecirknis "Gāzes transports" (Biķernieku 111, Rīgā, LV-1021) ir struktūrvienība, kas nodrošina pārvades (maģistrālo) gāzesvadu ekspluatāciju valsts teritorijā, atgādina, ka Jūsu īpašumā esošā zemes gabala teritoriju šķērso maģistrālā gāzesvada vai tā objektu aizsargjosla. Pa gāzesvadu tiek pārvadīta dabasgāze ar spiedienu līdz 55 bar.
2. Saskaņā ar Aizsargjoslu likuma 22. pantu ekspluatācijas aizsargjoslas ap gāzesvadiem, gāzapgādes iekārtām un būvēm, gāzes noliktavām un krātuvēm tiek noteiktas, lai nodrošinātu gāzesvadu, gāzapgādes iekārtu un būvju, gāzes noliktavu un krātuvju ekspluatāciju un drošību. Pārvades (maģistrālajiem) gāzesvadiem un to objektiem ir noteiktas šādas ekspluatācijas aizsargjoslas:
  - 2.1.1. gar gāzesvadiem ar spiedienu vairāk par 1,6 megapaskāliem ekspluatācijas aizsargjoslas veido zemes gabals un gaisa telpa, ko norobežo nosacītas vertikālas virsmas katrā pusē no gāzesvada ass -15 metru attālumā no gāzesvada ass;
  - 2.1.2. ap gāzes regulēšanas stacijām ekspluatācijas aizsargjoslas veido zemes gabals un gaisa telpa, ko norobežo nosacītas vertikālas virsmas ārpus šo objektu būvju ārsienām, iežogojuma vai norobežojošām konstrukcijām - 6 metru attālumā;
  - 2.1.3. ap automobiļu dabasgāzes uzpildes kompresoru stacijām (AGUKS) - 10 metru attālumā;
  - 2.1.4. ap pretkorozijas elektroķīmiskās aizsardzības iekārtām un to anodu zemējumiem - 4 metru attālumā no iekārtas vai zemējuma kontūras.
3. Saskaņā ar Aizsargjoslu likuma 32². pantu drošības aizsargjoslas ap gāzesvadiem ar spiedienu virs 1,6 megapaskāliem, ap gāzes regulēšanas stacijām, gāzes mērīšanas stacijām, dabasgāzes kompresoru stacijām, dabasgāzes savākšanas punktiem, gāzes krātuvju urbumiem, sašķidrinātās ogļūdeņražu gāzes noliktavām, krātuvēm un uzpildes stacijām, sašķidrinātās ogļūdeņražu gāzes balonu noliktavām un tirdzniecības punktiem, automobiļu gāzes uzpildes stacijām nosaka, lai samazinātu iespējamo negatīvo ietekmi uz cilvēkiem šo ietaišu un būvju avārijas gadījumā. Pārvades (maģistrālajiem) gāzesvadiem un to objektiem ir noteiktas šādas drošības aizsargjoslas:
  - 3.1.1. ap gāzesvadiem, gāzes regulēšanas stacijām un gāzes mērīšanas stacijām drošības aizsargjoslas veido zemes gabals un gaisa telpa, ko norobežo nosacītas vertikālas virsmas katrā pusē no gāzesvada ass vai nosacītas vertikālas virsmas ārpus šo objektu būvju ārsienām, iežogojuma vai norobežojošām konstrukcijām, gāzesvadam ar diametru:
    - a) līdz 300 mm - 75 metru attālumā;
    - b) no 300 mm līdz 600 mm - 125metru attālumā;
    - c) no 600 mm līdz 800 mm - 150 metru attālumā.
  - 3.1.2. ap AGUKS - 50 metru attālumā.
4. Saskaņā ar Aizsargjoslu likuma 56. pantu ekspluatācijas aizsargjoslās ap gāzesvadiem, gāzapgādes iekārtām un būvēm, gāzes noliktavām un krātuvēm papildus šā likuma 35. un 58.² pantā minētajiem aprobežojumiem tiek noteikti šādi aprobežojumi:
  - 4.1. aizliegts ierīkot atkritumu apglabāšanas poligonus un atkritumu izgāztuves;
  - 4.2. aizliegts nomest smagumus, izmest vai izliet zemē kodīgas vai koroziju izraisošas vielas, degvielu vai eļļošanas materiālus;
  - 4.3. aizliegts veikt darbus, kas saistīti ar spridzināšanu, meliorāciju un derīgo izrakteņu ieguvī;
  - 4.4. aizliegts aizkraut pievedceļus un pieejas gāzesvadiem, gāzapgādes iekārtām un būvēm, gāzes noliktavām un krātuvēm;
  - 4.5. aizliegts staigāt pa virsūdens gāzesvadu pārejām;
  - 4.6. aizliegts veikt darbus, kas saistīti ar zemes appludināšanu;
  - 4.7. aizliegts aizsargjoslās gar zemūdens gāzesvadiem braukt ar izmestu enkuru vai tīkliem, ierādīt zvejas vietas un zvejot, ķert ūdens dzīvniekus un iegūt ūdensaugus ar dziļūdens rīkiem;
  - 4.8. aizliegts audzēt kokus un krūmus;
  - 4.9. aizliegts būvēt, renovēt vai rekonstruēt jebkuras ēkas un inženierbūves;
  - 4.10. aizliegts izvietot lopbarības, minerālmēslu, bīstamu ķīmisko vielu un produktu, kokmateriālu, uzliesmojošu, viegli un īpaši viegli uzliesmojošu vielu, produktu un materiālu glabātavas;
  - 4.11. aizliegts izvietot degvielas uzpildes stacijas;
  - 4.12. aizliegts ierīkot kuģu, liellaivu un peldošu celtņu piestātnes;

- 4.13. ja nav noslēgta rakstveida vienošanas ar gāzesvadu, gāzapgādes iekārtu un būvju, gāzes noliktavu un krātuvju īpašnieku, aizliegts:
  - 4.13.1. veikt darbus ar uguni un liesmu, dzīt pāļus, lietot vibroveltņus ar svaru, kas lielāks par 5000 kilogramiem, un triecienmehānismus ar jaudu, kas lielāka par 100 kilovatiem,
  - 4.13.2. veikt zemes darbus dziļāk par 0,3 metriem, bet aramzemēs - dziļāk par 0,45 metriem, kā arī meliorācijas un grunts planēšanas darbus,
  - 4.13.3. veikt ģeoloģiskos, ģeodēziskos un citus pētniecības darbus, kas saistīti ar urbumu veidošanu un grunts paraugu ņemšanu (izņemot augsnes paraugus),
  - 4.13.4. veikt gultnes padziļināšanas un zemes smelšanas darbus,
  - 4.13.5. ierīkot brauktuves un brauktuvju šķērsojumus,
  - 4.13.6. veikt citus darbus, kas traucē gāzesvadu, gāzapgādes iekārtu un būvju, gāzes noliktavu un krātuvju apkalpošanu vai var bojāt šos objektus.
5. Saskaņā ar Aizsargjoslu likuma 58². pantu drošības aizsargjoslās ap gāzesvadiem ar spiedienu virs 1,6 megapaskāliem, ap gāzes regulēšanas stacijām, gāzes mērīšanas stacijām, dabasgāzes kompresoru stacijām, dabasgāzes savākšanas punktiem, gāzes krātuvju urbumiem, sašķidrinātās ogļūdeņražu gāzes noliktavām, krātuvēm un uzpildes stacijām, sašķidrinātās ogļūdeņražu gāzes balonu noliktavām un tirdzniecības punktiem, automobiļu gāzes uzpildes stacijām tiek noteikti šādi aprobežojumi:
  - 5.1. aizliegts būvēt jaunas ēkas vai esošās ēkas rekonstruēt par dzīvojamām vai nedzīvojamām ēkām un būvēm, kā arī būvēt jaunas vai rekonstruēt esošās inženierkomunikācijas;
  - 5.2. aizliegts būvēt vai atvērt jaunas sporta, izglītības un atpūtas būves vai iestādes vai esošās ēkas rekonstruēt par sporta, izglītības un atpūtas būvēm vai iestādēm;
  - 5.3. aizliegts ierīkot spēļu laukumus un atpūtas zonas;
  - 5.4. aizliegts rīkot publiskus pasākumus;
  - 5.5. aizliegts iekārtot sabiedrisko transportlīdzekļu pieturvietas;
  - 5.6. aizliegts izvietot degvielas uzpildes stacijas;
  - 5.7. aizliegts veikt citus darbus (vai darbības), kas traucē nodrošināt vides un cilvēku drošību gāzesvadu, gāzes regulēšanas staciju, dabasgāzes kompresoru staciju, gāzes krātuvju, sašķidrinātās ogļūdeņražu gāzes noliktavu, krātuvju un uzpildes staciju, sašķidrinātās ogļūdeņražu gāzes balonu noliktavu un tirdzniecības punktu vai automobiļu gāzes uzpildes staciju ekspluatācijas laikā un iespējamo avāriju gadījumā.
6. Vispārīgie aprobežojumi aizsargjoslās ir noteikti Aizsargjoslu likuma 35. pantā, bet speciālie Aizsargjoslu likuma 56. un 58.² pantā. Saskaņā ar Aizsargjoslu likuma 35. panta septīto daļu juridiskajām un fiziskajām personām aizsargjoslās jāizpilda attiecīgā objekta īpašnieka likumīgās prasības. Savukārt panta sestā daļa paredz, ka juridiskajām un fiziskajām personām, veicot aizsargjoslās darbus, kuru dēļ ir nepieciešams objektus aizsargāt no bojājumiem, pārbūvēt vai pārvietot, šie darbi jāveic pēc saskaņošanas ar objekta īpašnieku, t.i. ar akciju sabiedrību "Latvijas Gāze", t.sk.
  - 6.1. iesniegt un saskaņot ar ekspluatācijas iecirkni "Gāzes transports" pārvades (maģistrālā) gāzesvada aizsargjoslā pildāmo darbu plānu (projektu) un 5 darba dienas pirms darbu uzsākšanas izsaukt ekspluatācijas iecirkņa "Gāzes transports" pārstāvi (tālr. 67819033), nodrošināt ar transportu un iepazīstināt ar objektu un veicamo darbu specifiku;
  - 6.2. personālam, kas piedalās darbu veikšanā, ir jābūt darbu veikšanas instrukcijai, veicot darbus pārvades (maģistrālā) gāzesvada aizsargjoslā, kā arī jābūt darbu veikšanas atļaujai (vienošanās par noteikumiem zemes darbu izpildei gāzesvada aizsargjoslas zonā).
7. Aizsargjoslu likuma prasību neievērošana var radīt pārvades (maģistrālā) gāzesvada avārijas stāvokli, kura sekas var būt materiālo vērtību un cilvēku bojāeja, kā arī ilgstošs gāzes piegādes pārtraukums patērētājiem. Tādējādi fiziskās un juridiskās personas, kas pārkāpj augstākminētās prasības, var saukt pie atbildības normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā.
8. Par visiem jautājumiem, saistītiem ar darbu izpildi pārvades (maģistrālo) gāzesvadu un to objektu aizsargjoslās, griezties: ekspluatācijas iecirknī "Gāzes transports" Rīgā, Biķernieku ielā 111, LV -1021, . Tālr. 67819032, 67819017 (dispečeru diennakts), 155 ("Latvijas Gāze" Kontaktu centrs), Fakss 67819009.

Ekspluatācijas iecirknis "Gāzes transports"

INFORMĀCIJA

iedzīvotājiem par rīcību maģistrālā gāzesvada avārijas gadījumā un veicamajiem aizsardzības pasākumiem

1. Modernizācijas pasākumi

Ekspluatācijas iecirknis „Gāzes transports” ir akciju sabiedrības „Latvijas Gāze” struktūrvienība, kas nodrošina dabasgāzes transportēšanu pa maģistrāliem cauruļvadiem ar darba spiedienu virs 1,6 MPa, kā arī dabasgāzes pārvades sistēmas operatora funkcijas, tās tehnisko ekspluatāciju un attīstību.

Ekspluatācijas iecirkņa „Gāzes transports” bilancē ir 1244,2 km maģistrālo gāzesvadu ar atzariem un 47 gāzes regulēšanas stacijas ar uzskaites mezgliem un gāzes odorācijas iekārtām.

A/s „Latvijas Gāze” veic maģistrālo gāzesvadu sistēmas modernizācijas pasākumus, lai maksimāli ātri identificētu un samazinātu iespējamos avāriju riskus:

- maģistrālā gāzesvada cauruļu iekšējo diagnostiku, virzot caur to speciālu virzuli, lai novērtētu cauruļu tehnisko stāvokli;
- maģistrālā gāzesvada cauruļu elektromērījumus, lai atklātu iespējamās izolācijas bojājumus vai atsevišķo posmu neatbilstību normatīvo aktu prasībām;
- gāzes regulēšanas staciju modernizāciju, ko plānots pabeigt 2010. gadā;
- Dispečeru dienestā ir izveidota vizualizācijas sistēma un ieviesta SCADA sistēma, kuras nodrošina maģistrālā gāzesvada stāvokļa uzraudzību (televadība, telekontrolē u.c).

2. Dabasgāzes bīstamība

Dabasgāze (pamatā - metāns 97%) pa maģistrālajiem cauruļvadiem tiek transportēta saspīestā veidā, tā ir bezkrāsaina, bez smaržas, īpaši viegli uzliesmojoša, bet pievienojot odorantu, ir sajūtama sapuvušu sīpolu smarža. Dabasgāzei izplatoties lēni, normālā spiedienā un temperatūrā nav sagaidāma kaitīga iedarbība.

Dabasgāzes toksiska iedarbība iespējama caur elpošanas orgāniem pie augstas gāzes koncentrācijas, jo, ja cilvēki atrodas slēgtās telpā, pazemes būvēs un savlaicīgi nav konstatēta gāzes specifiskā smarža, samazināsies ieelpojamā skābekļa daudzums un gāzei būs smacējoša iedarbība. Šajā gadījumā cilvēkiem var izpausties šādi simptomi: galvassāpes, vājums, līdzsvara traucējumi un vemšana. Ja skābekļa gaisā ir ļoti maz, iespējama bezsamaņa un nāve.

Gadījumā, ja acīs vai uz ādas nokļuvusi koncentrēta gāzes strūkļa, kas var izraisīt apsaldējumus, nekavējoties nepieciešams skalot acis ar tīru ūdeni vairākas minūtes vai ādu - ar lielu daudzumu tīra ūdens un meklēt medicīnisko palīdzību.

3. Iespējamās avārijas maģistrālajā gāzesvada, tā atzarā vai gāzes regulēšanas stacijā

Iespējams gāzesvada plīsums, kam seko gāzes noplūde vidē. Gāzes regulēšanas stacijā var rasties tāds bojājums, ko stacijas apkalpojošais personāls bez papildus spēkiem operatīvi nevar novērst.

Avārijas scenārijs ar vismagākajām sekām var rasties, ja izveidojas sprādzienbīstama tvaiku koncentrācijas zona. Šajā gadījumā pat jebkurš neliels enerģijas avots šajā zonā var izraisīt sprādzienu.

Iespējams arī gāzesvada plīsums ar tūlītēji sekojošu sprādzienu, kā rezultātā gāze izplūdis no visa vada šķērssgriezuma ar pilnu darba spiedienu aptuveni 5 minūtes pēc sprādziena. Vēlāk spiediens sāks kristies un uz noslēgierīču aizvēršanas brīdi (apmēram 10 minūtes) nepārsniegs 5 - 8 Bar. Atslēdzot bojāto posmu, no cauruļvada izplūdis tajā atlikušais dabasgāzes daudzums.

4. Iedzīvotāju rīcība avārijas gadījumā un veicamie aizsardzības pasākumi

Dzirdot sprādzienu un gāzes noplūdei ar lielu spiedienu raksturīgo šņācošo skaņu un / vai sajūtot gāzes specifisko smaržu, kas liecina par augstu gāzes koncentrāciju, nepieciešams nekavējoties veikt šādus pasākumus:

1. Pārtraukt jebkuru saimniecisko un citu darbību, kuras rezultātā var rasties dzirksteles, nelietot atklātu uguni, atvienot no tīkla visas elektroierīces, izslēgt automobiļu un mehānismu darbojošos dzinējus.

2. Meklēt patvērumu tuvākajā ēkā. Ja tas nav iespējams, steidzīgi doties prom no bīstamās zonas perpendikulāri vēja virzienam (tā, lai vējš pūstu no sāniem).

Piezīme: Gāzesvada sprādziena gadījumā ar sekojošu gāzes degšanu apmēram 600 m zonā būs liels siltumstarojums un šajā gadījumā steidzīgi dodieties prom no šīs zonas vai netuvojieties tai.

3. Ziņot par gāzes noplūdi Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestam pa tālruniem „112” vai „01”, nosaucot atrašanās vietu (adresi), gāzes noplūdes iespējamo vietu, savu vārdu, uzvārdu un tālruņa numuru. Ja iespējams, pārliecinieties, vai kaimiņi zina par avāriju un prot atbilstoši rīkoties.

4. Uzturoties telpās (vēlams apakšējos stāvos) veikt aizsardzības pasākumus, lai nepieļautu gāzes ieplūšanu telpā:

- aiztaisīt durvis, logus, ventilācijas lūkas, dūmvadus;
- noblīvēt spraugas logos, durvīs, ventilācijas lūkās ar ūdenī samērcētu audumu vai citu materiālu.

5. Nelietot elektroslēdzus un aizsardzībai no gāzes kaitīgās iedarbības lietot marles-vates apsējus, vairākkārt salocītus dvieļus, audumus vai citus gaisa caurlaidīgus materiālus, samērcējot tos ūdenī (ja ir apgrūtināta elpošana un nav pieejami minētie elpošanas ceļu aizsardzības materiāli - centieties aizturēt elpu un veikt īsas sekas ieelpas).

6. Ieklausīties ugunsdzēsības un glābšanas dienesta, policijas un a/s „Latvijas Gāze” personāla sniegtajos paziņojumos pa skaļruņiem un izpildīt tos (lai brīdinātu iedzīvotājus par avāriju vai tās draudiem, tiks iedarbinātas trauksmes sirēnas).

7. Sagatavoties iespējamai īslaicīgai pārvietošanai drošā attālumā no bīstamās zonas vai, īpašos gadījumos - evakuācijai, līdz ņemot personu apliecinošus dokumentus, zāles, pirmās nepieciešamības preces, naudu u.c.

8. Nepieciešamības gadījumā evakuāciju, pagaidu izmitināšanu, aprūpi un īpašumu apsardzi veiks atbildīgās institūcijas (attiecīgā pašvaldība, Valsts un pašvaldības policija, Nacionālie bruņotie spēki, Labklājības ministrijas iestādes) saskaņā ar teritoriālajiem civilās aizsardzības plāniem.

9. Veselības stāvokļa pasliktināšanās gadījumā (galvassāpes, vājums, līdzsvara traucējumi un vemšana) vērsties tuvākajā medicīnas iestādē vai izsaukt neatliekamo medicīnisko palīdzību pa tālruniem „112” vai „03”.

10. Atstāt telpas tikai pēc atbildīgo valsts institūciju paziņojuma saņemšanas.